

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Helyben: Vidéken:
Egy hóra . . . 1 kor. Egy hóra . 1 kor. 50 fill.
Negyedévre . . 3 . . . Negyedévre 4 . . 50 .

Felolvas szerkesztő:
IVJ. MÓRICZ PÁL.
Kiadók és laptulajdonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
Piacz-utczá 47. és 49. szám.

Nagy Magyarország.

2. Az ipar.

A kézműipart a gyári ipar teszi tönkre, de mivel gyári ipar nálunk nincs, világos, hogy idegen gyári ipar a mi kézműiparunk megölje. Ruházati cikkeink: czipő, kalap, felöltő, napernyők, legyezők mind idegen gyártmány, ezeken kívül butor, vasedény, porcellán, üvegyár mind idegen vállalkozók zsebeit töltik meg. De míg máshol az egyes gyárak az illető vidék szakmunkásait foglalkoztatni képesek, addig iparosaink kénytelenek kegyelemkenyéren tengődni — gyárak hiányában.

Máshol a kézműipar a helyi szükségletek kielégítéséből szépen virágozhat, míg a gyári ipartermékek export cikkekét képeznek, nálunk még a helyi szükségleteket is külföldi gyárak produktumai elégitik ki, nemhogy exportra lehessen gondolni. A cifra szűrt, gubát is kezdi kiszorítani a brünni posztókat, hiszen a gyermek is szégyellené, ha apja szürben kísérné fel az iskolába, mikor a szomszéd fiát kabátos apa viszi fel. Szégyeljük, a mire büszkék lehetnénk s büszkék vagyunk arra, a mit szégyelni kellene. Hányszor látunk mosolyogni egyeseket,

ha valami nem elég tetszetős külsejű: na ez is magyar gyártmány. Pedig ha komolyan igyekeznénk elősegíteni, megbecsülni s biztatással nagyobb ambíciót felkelteni, lehet, hogy legközelebbi alkalommal szebbet s jobbat volna képes előállítani. De az iparos látva a lekicsinylést, az akadémikodást, a kötekedést a vevő, vagy megrendelő részéről, fájdalmasan kénytelen felsőhajtani, mért nem is lett belőle hivatalnok, vagy akár hivataloszolga. Hány iparos hagyja oda műhelyét, csak azért, hogy valami megüresedett kisebb állás elnyeréséért törekedjék. A magyar ipart megmenteni úgy lehet, ha gyárak létesülnek nálunk is, melyek a szakmunkások tömegét foglalkoztatni képesek legyenek, míg a fenmaradt rész a napi szükségletek ellátását végezné.

3. Gyáripar.

Hazánk, mint elsősorban östermelő ország, nyers terményeit kénytelen volt eddig külföldön értékesíteni, honnan azoknak magasabb foku gyári ipari feldolgozása után két-háromszoros, sőt többszörös áron voltunk kénytelenek megvásárolni. Hiszen csak a rajtunk levő ruházaton végignéve elszomorodva láthatjuk a mödlingi czi-

pöt, a rumburgi, az oxfordi vásznat, az angol, a brünni posztóruhát. Kereskedőink kényszerülve vannak onnan hozatni, a hol nagyobb tömegben állítják ezeket elő, minthogy így jutányosabban és olcsóbban juthatnak hozzá.

Ezeken kívül a háztartásbeli, gazdasági, ipari és kereskedelmi cikkeink is, melyek mint nyers termények legnagyobb részt hazánk földjében termettek, élelmes idegenek anyagi jólétét mozdítják elő csekély megmunkálás után. Gazdasszonyaink mindennapi szerszáma a varró és gombostű, a czérna idegen gyártmány. Miért ne tudna magyar elme, magyar kéz hasonló jót előállítani? Mindezek milyen csekélységeknek látszanak s ha mégis statisztikailag vesszük a dolgot, szédítő összegekre megy a különbség a nyers termékek exportja s ugyanezek feldolgozása után az import között. Ez mind adó a külföld részére. Képzettebb iparosaink kénytelenek külföldön érvényesíteni tehetségüket, ügyességüket, minthogy hazánkban néhány idegen gyári vállalaton kívül alkalmazást nem is kaphatnak. Ezen idegen vállalatok is csak testünkön élődnek, jövedelmüket külföldön költik el, a magyar munkás-

Csokonai és a latin költők.

Megjelent Budapesten, 1904. Franklin Társulat nyomdája. Irodalmi tanulmány. 70 oldal. Irta: Oláh Gábor. Kapható Csáthy Ferencznel Debreczenben. Ára 1 korona.

Oláh Gábor fiatal magyar költő, a Bokréta társaságának egyik igen tehetséges tagja Csokonairól irt tartalmas, komoly, figyelemre méltó tanulmányával jelent meg a könyvpiacra. Sok minden követeli, hogy részletesebben foglalkozzunk e mindenképen érdemes munkával.

Először is, akiről Oláh Gábor e tanulmányát irta — Csokonai: Debreczen legnagyobb költője; másodsor épen most készül a debreczeni Csokonai kör halála századik évfordulója alkalmából országos ünnepeknél méltóan megemlékezni róla, sőt nagy pályadíjjal Csokonai teljes életrajzára és irodalmi munkásságának kritikai méltatására pályázatot is hirdetett; harmadszor pedig, aki a munkát irta, Oláh Gábor: szintén a miénk legelső sorban.

Oláh Gábor e 70 oldalas, nagy nyolczad ívekre nyomtatott munkájában Csoko-

nainak a latin költőkkel való viszonyáról számol be. Megjegyzem, úgy is mint kritikus, úgy is mint magyar ember, nem szeretem, ha a magyar szellem óriásait idegekkel hasonlítgatják össze. Előre tudom már, hogy a munka végső eredménye az lesz, hogy nem marad a mi árva magyarunkban semmi sem, ami teljesen az övé lenne, mindent tanult, legfeljebb nagy kegyesen annyit enged meg neki az éles szemű kutató, hogy itt-ott az idegenből átkölcsönzött eszmékre zsinóros ruhát húzott a szerencsétlen magyar író. A magyar írókat idegen írókkal összehasonlítani szerető „irodalmár” még az egyes szavakra is rá fogja, hogy kitől és honnan vette az ő pártfogásába vett magyarja, pedig a legnagyobb valószínűség szerint nem is olvasta azt a dolgot a „kölcsonzés”-sel megvádolt magyar író.

Hiszen ez évben jelent meg „Arany János és a biblia” című munkája Kiss zsidórabbinak, még pedig az Akadémia kiadásában, amit a tudós rabbi azzal szolgált meg, hogy nagy buzgalmában kimutatta, hogy Arany minden szót a bibliából vett. Ilyen formán tesznek azok is, akit Petőfi

Berangerrel s más nagy írónkat más nagy íróval hasonlítanak össze.

Épen ezek az okok, melyek miatt aggodalommal vettem kezembe Oláh Gábor munkáját is . . . Csokonai és a latin költők . . . Na szegény Csokonai — gondoltam magamban — te is nagy zsvány voltál, minden versedet megirták már ezer évvel előtted latin elődeid. Azonban kellemesen csalódtam. Oláh Gábor nem szörszálhasogató összehasonlításokra vállalkozott. Ő igazán csak annyi hatást mutat ki Csokonain a latin költőktől, amit eltagadni a legszélsőbb magyar felfogással sem lehet.

Azonban, hogy neki nem az a célja, hogy munkája czime után a latin költőket megrabló versírónak tüntesse fel végső eredményében a nagy magyar költőt, Csokonait, azt megingathatatlanul bizonyítja dolgozatának e néhány igen szép sora:

„De ezek az örökségbe kapott, sokszor csinált virágok (t. i. Hebe, Cippris, Amor, Triton, Bacchus, Venus, Eolus stb. nevek használata) a nemzeti költészet meggyéjét takarják Csokonainál. Csak egy pusztai szélfuvallat kell: szétrebbenek a laurusok,

Sirolin

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer: **tüdőbetegeknél, légzőszervek hurutos bajainál** ugymint **idült bronchitis, szamarhurut** és különösen **lábbadozóknál influenza után** ajánlatik. Emeli az étvágyat és a testsúlyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4.— kor.-ért kapható. — Figyeljünk, hogy minden üveg aianti czéggel legyen ellátva.

F. Hoffmann-La Roche & Co vegyészeti gyár Basel (Svájcz.)

ban csak a rebellist látják s szivesebben alkalmaznak oláh, tót, cseh, morva, német munkásokat a gyár tulajdonos nemzetisége szerint. Ezen idegen coloniák már magukban véve is veszedelmesek a magyarosodásra, még nagyobb veszedelem az, hogy saját véreink kénytelenek a külföldre kivándorolva ott assimilálódni.

A székely Oláhország műveletlen csordái között elveszti először nemzetiségét, azután vallását, de viszonyosság nincs. S ez így megy évek, évtizedek óta.

Ezen a téren lehetne már magyar nemzeti politikát folytatni. Új gyártelepek létesítése után csakis magyar nyelvű munkásokat alkalmazni. Különösen fontos volna ez a nemzetiségek lakta vidékeken, a hol legáltalmasabb terjesztője, erősítője lenne a magyarságnak. Fontosabb tényezőnek tartom a magyarosodás terén, ha a kenyér kényszeríti magyarrá lenni őket, mint az összes közművelődési egyesületek óvodái és iskolái, a hol csak annyit tanul meg magyarul, hogy nagyobb korában saját nyelvünkön gyalázza meg nemzetünket s vágja szemünkbe pipogyaságunkat.

De hát nálunk hogyan lehetne mindez kivihető, a hol senkisémmel kockáztatni a sok balsikert látva és tapasztalva. Egyszerűen úgy, hogy maguk a municipiumok saját protektorátusságuk alatt létesítenének részvénytársaságokat gyárak alapítására, melyekhez a lakosok minden rétege hozzájárulhatna, csekélyebb összegek pl. 25 koronás részvény jegyzéssel. Az üzembe helyezéshez esetleg még szükséges összeget a város, mint erkölcsi testület jegyezne. Természetesen a jövedelem arányos osztás szerint volna elosztandó. Így létesülhetnének olyan

myrtusok, nymphák, najádok, s nyájasan mosolygó kerti rózsák közül egészséges magyar lányok kandikálnak reánk. Zsuzsi a táborozáskor száz csókkal száz rózsát hint szeretőjére, lovára; Kató kis kerti pajtája pitvarában eszenkedik legénye után; a csikó-dörös kulacsról daloló garabonczás diak repíti felleghajóját, anint legációba átrándul Halasra vagy Kovácsira. Kaposvároitt pedig a toponári zsidóbanda szavánai vivja meg farsangi csatáját az aggszüzek legéltesebbik példánya: Dorottyá.

S ez az a szellem, mely átlengi Oláh Gábor tömör, kifogástalanul megszerkesztett, jóleső, olyan kevésszer olvasható magyar nyelven megírott, értékes tanulmányát.

A munka különben hat részből áll. Az első részben bevezetésként széles és biztos vonásokban kijelöli Csokonai helyét a magyar költészetben s megrajzolja a latin szellem hatását irodalmunkra s Csokonait beállítja az ő mesterei közé, akiktől tanult, a kik hatottak reá.

A második részben az általános klasszikus vonatkozásokat és képeket mutatja be, melyek kiolvashatók Csokonai fiatalkori költeményeiből, a panegirikumokból, a Lilladalokból és az ódákból.

A mű tulajdonképeni dereka a harmadik, negyedik és ötödik rész, hol egyenként

gyáraink, melyeknek produktumaiért eddig a külföldnek adóztunk. És ezen gyáraink egy-egy magyarosító góczponton képeznének a nemzetiségi vidékeken és sok tétlenségre kárhozott iparosunknak adnának biztos kenyeret s a munkás is szivesebben dolgoznék, mint részvényes, ha munkadíján kívül még osztalékot is kapna.

A császárné kedvence.

A főudvarmester bünei.

A história minden lapja tanúságot tesz arról, hogy jó dolguk van azoknak, akiket királyok és császárok kegyeibe fogadnak. Nemesak előmenetelük van biztosítva, hanem esetleges büneiket és vétkeiket is pállástolgatják, ahogy és ameddig csak lehet. Pedig császárok és királyok kegyencei sürün és könnyen esnek bele a bűn posványába. Vannak, akik azt tartják, hogy nem is natalom az, amelylyel visszaélni nem lehet és így bőségesen vissza is élnek hatalmukkal.

A legújabb korszak krónikája följegyez olyan esetet is, amely nemesak a császárok kegyenceinek kedvező helyzetét illusztrálja, hanem megvilágítja a császárné kegyenceinek helyzetét is. A német császárnénak — mint már a közelmúltban jeleztük — van egy kegyence. Báró Mirbach a neve. Megirtuk annak idejében, hogy a német császárné dédelgetett kedvence összeszűrte a levél notórius gonosztevőkkel, szélhámos csalókkal: a pommériai bank két igazgatójával, akik azóta a fegyházba kerültek. Birodalomszerte meghurczolták akkor a sajtóban báró Mirbach nevét és kisibe mult, hogy a német császárné neve a a botrányhajszolók históriájára nem került.

Akkor mindenki biztosra vette, hogy báró Mirbach kénytelen lesz állásáról lemondani, mert a vádak nemesak ellene halmozódtak, hanem a német császárné ellen is, a ki mindenáron tartani akarja állásában a kedvencét. Báró Mirbach fudvalevően „notórius” templomépítő, aki valóságos zsarolásokat követett el hivatalában azok ellen, akiket adakozásra akart rábírn.

Udvari címeket és méltóságokat eszközölt ki többek közt a fegyházba került

és egymásután hasonlítja össze Csokonait Horátiussal, Vergiliussal és Ovidiussal, a legnagyobb három latin költővel. S a tanulmány e részeiben irhatjuk Oláh Gábor legnagyobb érdemére, hogy nem ragadtatta el magát az összehasonlító esztetikusok otromba lelkesedésével, mely abban keresi kejelegését, hogy belefotjsa az idegen író szellemi nagyságába a legtöbbször sokkal eredetibb és nagyobb magyar író. Csokonai csudálatos, különös eredetisége csillog ránk Oláh Gábor munkája minden sorából, melynek az az eredménye, hogy Csokonait a latin költőkkel való ilyen összehasonlítása után sokkal nagyobbak ismerjük meg, mint amennyinek addig tartottuk.

A munka hatodik részében Propertius, Tibullust és Catullust kapcsolja Csokonaihoz s ugyancsak e fejezetben befejezésképen a Csokonainál előforduló latin versformákról emlékezik meg.

Nagy szorgalom, komoly tanulmány, önudatos magyarság, a szórszálhasogatást eltipró erő kellett e munka megírásához s ezzel Oláh Gábor rendelkezett bőven, nem csoda hát ha munkája mindenizében sikerült. A „Csokonai kör” által hirdetett pályamunkákhoz természetesen kiváló forrást is nyújt.

Békés András.

Schultz és Romeiknak; udvari címet szerzett egy közismert kerítőasszonynak, csak azért, mert az néhány ezer márkát adományozott templomépítési czélokra. Mindez még nem tetézte be báró Mirbach bünlajstromát. De éppen akkor, amikor a botrány leg-erősebben viharzott körülötte, hivatalos körlevelet intézett a hivatalnokokhoz, amelyben pressziót gyakorol rájuk, hogy a német császári pár ezüstlakodalmára adandó ajándékokra adományozzanak „önként.”

Ez a hivatalos presszió a botrányt valóságos orkánná növesztette és most már elérkezett az idő a cselekvésre. Tettek is valamit, amivel a közvéleményt ki akarták engesztelni: tudniillik állásától meg kell válnia — Hammerstein belügyminiszternek. Jól meg kell érteni a dolgot. Nem báró Mirbachnak kell eltávoznia hivatalából, aki a suskust elkövette, hanem Hammersteinnak, akinek állítólag tudomása volt a Mirbach által szétküldött hivatalos körlevelekről. Báró Mirbach tovább is hivatalban marad, mert ő a német császárné kimondott kedvence. Őt elejteni nem lehet. Ellenben Hammersteinnak nincs annyi szerencséje, mint Mirbachnak. Ő nem kedvenc, csak miniszter. Őt csak érdemei tartották eddig hivatalában. De mi az érdem ahoz képest, ha valaki egy császárné kedvencei közé tartozik? Barátai és czinkostársai a kedvencnek a fegyházban ülnek; amit tett, az örület és a gonoszság határvonalain áll. Mégis nem annak kell lemondania állásáról, akinek bünlajstroma tele van, hanem annak, akinek állítólag tudomása volt arról, amit a tulajdonképeni bünös elkövetett.

Egész Németország kaczag most ezen. De ezzel a császárné nem törődik. Tanulja meg a világ, hogy mindenképen védve és biztosítva van az, aki a császárné különös kegyeinek örvendezik.

Vármegyénk és közelvidéke.

Számonkérőszék. Csütörtökön délelőtt a számonkérőszék megtartotta ülését. A május elsejétől szeptember elsejéig végzett hivatalos munkákról a szolgabíróóságok és a polgármesterek részéről benyújtott jelentéseket tudomásul vette a számonkérőszék. Mindenütt mindent rendben talált.

Biharmegye a Bocskay szobrára. Biharmegye köztörvényhatósági bizottsága most tartotta meg rendes közgyűlését, a melyen Hajdúvármegye átirata keltett egy kis vitát. Hajdú megye a felállítandó Bocskay szoborhoz hozzájárulást kér. Az előkészítő bizottság, fedezet hiányában nem tartja teljesíthetőnek a kérést.

Emiatt Marjay Péter szólalt föl. Szerinte méltánytalan és kegyelet sértő volna, ha Biharvármegye Bocskay István szobrához semmit sem adna. Honnan várjanak — ugymond — adományokat, hiszen Bocskay biharmegyei földbirtokos is volt.

A közgyűlés általános helyeslése után Miskolczi Ferencz alispán tekintettel a pénztár tulterhelt viszonyaira **Bocskay szobrára 200 koronát** indítványoz megszavazni. **A közgyűlés egyhangulag megszavazta.**

Állatkiállítás Nagylétán. A biharmegyei gazdasági egyesület szeptember hó 25 én Nagy-Létán díjazással egybekötött szarvasmarha és lókiállítást rendez. A kiállításra bejelentési határidő már lejárt ugyan, mindazonáltal azoktól, akik állatjaikat a kiállításra bemutatni óhajtják és azokat

még be nem jelentették, a bejelentések a kiállítás napjáig még elfogadtatnak. A kiállítás pénzdíjakat csak kiszáradt kaphatnak, nagybirtokosok csak diszoklevéllel tüntetnek ki. A kiállítás a résztvevőknek semmiféle díjtételt nem kell fizetni.

Mi az ujság?

Halott a véres párnán. Nyitráról jelentik: Grósz Manó nyitrai háztulajdonos reggel ágyában halva találták. **Párnája véres volt és Grósz nyakán kötelet találtak.** Valószínű, hogy gyilkosság áldozata. Grósz dúsgazdag ember volt, de szegényesen, egyedül élt. Az utóbbi időben paraszttal kölcsönüzleteket kötött és a tegnapi nap folyamán is volt nála néhány adósa és **igy lehetséges, hogy ezek közül valamelyik fojtotta meg.** Egy későbbi távirat Grósz Manó esetére vonatkozólag a következőket jelenti: Eddig még nem volt határozottan megállapítható, hogy Grósz Manó gyilkosság áldozata-e, vagy nem, mert különöz hírében állott és az sincs kizárva, hogy hirtelen örületben öngyilkossá lett. A hatóság a lakást lezáratta és a halálesetről értesítette a törvényszéket. Az elhunyt 100.000 koronára rugó értékpapirjait — úgy tudják — a lakásán tartogatta és a vizsgálóbíró feladata lesz megállapítani, hogy van-e egyáltalában hiány, avagy elvitték-e azokat. A holttestet ma délelőtt boncolják fel.

Örült-e vagy szimuláns? Sokáig szerették egymást Sós Péter fiatal topolyai legény és K. Mariska gyönyörű szép fiatal leányka. Hanem, amint már évezredek óta nap-nap után történni szokott, a fiatal szerelmes lánykát máshoz kényszerítették a szülei. Mult hó végén volt a halovány Mariskának az esküvője, egy szép nyári napon. Hej! de csuf napja volt az Sós Péternek, a szerelmes ifjunak. Revolvert vett és elhatározta, hogy ott lövi le a „hütlent“ a templom előtt, amikor még rajta lesz a menyasszonyi koszoru. Ugy is tett. Rálőtt Mariskára, de a golyó szerencsére, csak nagyon kicsit sértette meg a fiatal asszonyt, aki az ura oldalán éppen az esküvőjéről jött ki a templomból. Sós Pétert azonnal elfogták a csendőrök és bevitték a szabadkai ügyészség börtönébe. A szerelmes legény, mióta a fogházban van, szörnyen megváltozott. Imádkozik folyton és hangosan beszélget Jézussal. Ha pedig bemegy valaki hozzá, mélyen meghajlik és kezét csókol a — vendégének. A szerencsétlen megörült? — gondolják a fogházörök; vagy tán szimulál? Így hiszik az orvosok, kik most megfigyelik.

A kalap, mint kincstartó. Egy párisi jókedvű fiatalember megengedte magának azt a tréfát, hogy kissé kaptos állapotban elemelte egy kocsis kalapját. A rendőr azonban észrevette a fiatalember működését és a rendőrségre kísérte. A kihallgatás alkalmával kitűnt, hogy a fiatalember jómódu szülők gyermeke és csak tréfából emelte el a kocsis kalapját. Annál nagyobb meglepetést keltett azonban a rendőrségen, amikor a kalapot egy kissé jobban megvizsgálták és abban öt darab 1000 frankost találtak. A pénz még egy évek előtti bankbetörésből származik. A kocsis váltig szabadkozott, hogy mitsem tudott a kalapjának értékes belsejéről, a rendőrség mindazonáltal megindította a kocsis ellen a vizsgálatot.

Dinamit a gyermekkézben.

Megrendítő szerencsétlenség.

Megrendítő szerencsétlenség történt vasárnap délután a zemplémegei Ruszkieza községben. Sztrabnyik János kőbányamunkás szombaton este néhány dinamittöltényt és gyújtózsínort vitt haza a bányából. A gondatlan ember a dinamitot a kamarába tette, a honnan másnap délután a fiai kivitték az utcára, hogy játszanak vele. A gyermekek nem is sejtették a játékszer veszedelmes voltát, míg közülük került egy Kunics Lajos nevű tizenkét éves fiu, aki megmagyarázta a többi gyermekeknek, hogy a dinamittal nagyot lehet durrantani. A kíváncsiság csak hamar tetre ösztönözte a játszó gyermekeket s elhatározták, hogy egy patront felrobantanak. Kunics ráerősítette a zsinórt a dinamittöltényre, amelyet elhelyeztek a kocsi ut közepén. A gyújtózsínór végével pedig bementek egy üres portára, hogy ott meggyujtsák.

Abban az időben hajtott arra Juszko István vecsei lakos kocsiával, melyen Juszkon kívül felesége és egy nagy leánya, továbbá Kubányi Istvánné és annak 17 éves leánya ültek. Alighogy a kocsi áthaladt az utcán elhelyezett dinamittöltényen, a gyermekek meggyujtották a zsinórt s a **dinamittöltény óriási durranással felrobbant.** Juszko lovai a durranástól megvadulva, örült vágatásba kezdtek, miközben a kocsi neki-vitték az országot mellett levő kerékvető karóknak, minek következtében a kocsi fölborult és összetört, a bentülők pedig oly szerencsétlenül estek ki, hogy **Juszko Istvánné és leánya ott rögtön szörnyet haltak.** Kubányiné pedig oly súlyos sérülést szenvedett, aligha marad életben. Juszko és Kubányiné leánya is kisebb sérüléseket szenvedtek.

A csendőrség letartóztatta Sztrabnyik János kőbányamunkást, mert kiderült, hogy lopta a dinamitot és az ő gondatlansága miatt került a gyermekek kezébe a veszedelmes eszköz.

Színház.

Szinügyi bizottsági ülés.

Csütörtökön délután tartotta a szinügyi bizottság a szini évad első ülését a városházán, hol Oláh Károly tanácsos elnöke alatt megjelentek Lengyel Imre, Somogyi Pál, Aczél Géza, Szentkirályi Tivadar, dr. Fehér Ferencz, Makó Lajos szinigazgató, Végh Gyula és Tóth István.

Makó Lajos bemutatta szinársulata tagjainak névsorát, melyet a szinügyi bizottság tudomásul vett. De egyuttal felkérte az igazgatót, hogy az ujonnan szerződött tagokat októberben minél többször léptesse fel, hogy a szinügyi bizottság ideje korán meggyőződjék azok képességéről s esetleges észrevételeit idejében megtehesse.

Az új igazgató ügyei.

Ezután Zilahi Gyula új szinigazgató kérvényével foglalkozott a bizottság. Zilahi Gyula ugyanis azt kéri, hogy a szerződését egészítsék ki utólag e ponttal:

Ha a szerződött tagok valamelyike a szinügyi bizottság véleménye szerint nem felel meg annak a szerepkörnek, amelyre az igazgatót szerződöttette, azonnal — elbocsátandó.

Hosszabb vita tárgyat képezte Zilahi kérése, melyben részt vett a bizottság majd nem minden megjelent tagja. Végre is Fehér Ferencz álláspontjára helyezkedtek, mely szerint a szinügyi bizottság a szerződésbe e pontot be nem illeszti utólagosan, de a maga részéről azt tartja szükségesnek, hogy vétessék bele még a szerződésbe ilyen u pont:

Ha a szerződött tagok valamelyike a szinügyi bizottság véleménye szerint nem felel meg annak a szerepkörnek, amelyre az igazgatót szerződöttette, köteles helyette még abban a szini évben új tagot beállítani.

Zilahi Gyula is beküldte szinársulata tagjainak névsorát, amit a bizottság egyszerűen tudomásul vett.

Műsor és védekezés a tűzveszedelem ellen.

Makó Lajos mutatta be az október hónapi műsort. Tudomásul vették ezt is.

Hosszas megbeszélés tárgyát képezte a színházba járó közönség tűzveszedelem esetén való biztonsága. Ezért el is fogadják az egri nyomda társaság által mintául beküldött színházi jegyeket, melyekre piros betűkkel van nyomva, hogy tűz alkalmával a jegy tulajdonosa merre meneküljön. A mintákat átadják a városi nyomdának. Szó volt még arról is, hogy földszinten és az emeleten kifüggesztik a színház tervrajzát is.

Végül az elnök felhívta a szinügyi bizottságot, hogy a színházban 25-én, vasárnap délután tartandó nagy tűzoltó gyakorlaton minél többen jelenjenek meg.

Kórista-jubileum. A „nép és katonaság“ névtelen hősei vajmi ritkán kerülnek be az ujságba. A kórista egy szám, akinek legjobb esetben is „bariton“ vagy „tenorszekund“ a neve. Mind együtt fontosak, a színházi kritika csakugy foglalkozik velük, mint a magánénekessel, egymagában a kórista azonban nem számít: ki se törődik vele, hacsak valamelyes nagyon különös alkalom nem teszi őt aktuálissá. A Magyar Színház egyik derék öreg kóristája Bátor István jutott tegnap egy ilyen kivételes alkalomhoz: **huszonötéztendősinész jubileumát** ünnepelte. Huszonöt éstendeig fujni a kórust: nagy sor, aki ezt erőben, egészségben megérte: megérdemli, hogy egy pohár bort ürítsenek az egészségére. Meg is tették a kollégái, akik tegnap az igazgatósággal együtt a színház-szinpadán és a fehér asztalnál ülték meg a kórista jubileumot.

Új operette. Makó igazgató „A kis pajtás“ című új operettet előadásra megszerezte.

A színházi pénztárosnő és a golya. A Pósa-bácsi ünnepét rendező értekezleten szóba került az is, hogy a mesemondó esték jegyeit ki fogja majd árusítani.

— Hát ott van a színházi pénztárosnő! Talán felkérhetnénk! vélekedett Oláh tanácsnok.

Makó igazgató az ő nyugodt, megfontolt vontatott hangján közbeszólt: — A pénztárosnőm szívesen megtenné! Hogyne... csak az a baj, hogy már két hete a golyát várja...

Derűtséggel fogadták az igazgató kijelentését; de ezzel még nem záródik a golya-történet; mert Makó mikádó az ő kimértén adagolt hangjával ismét szót emelt.

— Kérem! Szívesen szolgálnék magam is; de hát szinte igen vajudósorban vagyok.

— Szinte a golya miatt!? tudakolta az egyik ur nem kevés derűtséget kelteve.

— Dehogy! suhintott a kezével jó Makó igazgató! És bizonyosan a sze-

gedi színház ügye barázdálta össze annyira a homlokát. Haj! sok bábája van annak is.

Színházi Ujság szerkesztésére vállalkozik Szathmáry Zoltán debreczeni ujságíró. Érdekes és hisszük életrevaló vállalkozás is lesz ez, mert a szöveges színházi ujság naponta fog megjelenni. Október elsején röptik ki a nyomdából az első számot. A színházi ujság a darabok teljes szövegével is megösmerteti a közönséget, azonkívül friss színházi hírek is élénkítik. Az irodalmi részt, a színházi élet apróságait a szerkesztő és több hírlapíró társa teljesíti.

E színházi ujság azon ujtást is magával hozza, hogy a jövő évadban színlapot nem árusítanak. A színházi ujság helyettesíti a színlapot is. Elég jutányosan, 6 fillérré lesz beszerezhető egy példány. A havi előfizetési díj pedig 1 korona.

Műsor tervezet. Makó Lajos igazgató összeállította az október havi műsor tervezetét. Itt közöljük: Október 1. Aranyvirág „A”, 2. Lotti ezredesei — Annuska (előszőr) „B”, 3. Az asszony verve jó „B”, 4. Annuska „C”, 5. Efeven örgög „A”, 6. Alkalmi költemény — Annuska „B”, 7. Mikádo „C”, 8. Annuska „A”, 9. Katalin — Bizáncz (előszőr), 10. Mikádo „B”, 11. Bizáncz „C”, 12. Mikádo „A”, 13. Bizáncz „B”, 14. Fatinitza „C”, 15. Bizáncz „A”, 16. Vasgyáros — Kis császár (előszőr), 17. Leár király „B”, 18. Kis császár „C”, 19. Cyrano de Bergerac „A”, 20. Kis császár „B”, 21. Szókimondó asszonyság „C”, 22. Kis császár „A”, 23. Menyecskék — Fölösleges férjek (előszőr), 24. Szultán „B”, 25. Kornevillei harangok „C”, 26. Fölösleges férjek „A”, 27. Fra Girolamo (előszőr) „B”, 28. Fölösleges férjek „C”, 29. Fatinitza „A”, 30. Nebántsvirág — Tetemre hívás (előszőr) „B”, 31. Csikós „B”.

Társas-élet.

— Bánffy né és a karlsbadi magyarok. —

Karlsbadban történt.

Bánffy Dezső báró és a felesége iparkodtak a kuthoz. Bánffy báróné megkészt és a férje két fejjel előbb járt a sorban. A két fejnek is két magyar volt a gazdája, a kik közül megszólalt az egyik:

— Nini! Akkurát mint, Bánffy Dezső báró. Nemcsak a termete, a bajusza, de még a czilindere is. Az igaz, hogy ikertestvére lehetne.

Mögöttük megcsendült a Bánffy báróné szava:

— Nem téved uraságod. Az Bánffy Dezső báró.

A hangra visszafordult az egyik fej gazdája és szinte kicsinyléssel szólott:

— Nü! Ná . . . Kegyed mondja? Nekem? Már mint nekem, aki Budapesten mindennap együtt vagyok vele a lipótvárosi kaszinóban . . .

UJDONSÁGOK.

Pósa bácsi és felesége Debreczenben.

— A fogadtatást és a mesemondó estét előkészítő bizottság. —

Alig egy hét választja el a czivis-országot, hogy a nagy magyar népdalköltő és a magyar gyermekvilág bübajos szavu mesemondója, Pósa bácsi

feleségével, a költőnővel Debreczenbe érkezik; azért a fogadás előkészítéséhez ideje is volt hozzáfogni. Ohajtandó, hogy ez a törzsökös magyar dalköltő szép emlékekkel gondoljon vissza czivis országunkra, hol még ma is hivatala, de még inkább köblös földjeinek, disznóinak nagyobb száma után emelkedik a becsület sokak szemében.

Dicséretet érdemelnek azok az urak, a kik oly buzgón fáradoznak a Pósa ünnepek rendezésében. Azonban, a kik ezt szívből cselekszik, vajmi kevesen vannak. Hisz Csokonaink óta nem igen sokat változott itt a közfelfogás; csak a vaskalapok lett korhoz illőbb a nagytiszteletű és kevésbé tiszteltes uraknak.

Az értekezleten szinte elképzeltem az egyik jelenvolt csizmás nagytiszteletű ur lelki tusakodásait . . . Nem győzött hunyorgatni! Lám, lám, még mikkell nem terhelik az állásbeli, a belső-embert! Ki azt sem igen tudja, tegye vagy ne tegye-e? . . . Nagytiszteletű ur létére egy versfaragó emberért annyit fáradni, akinek még csak voksa sincsen a presbiteriumban . . . Még hozzá, hogy valamiféle muzsikusz cigánynak is szobrot állítsunk? Hej! hé! Hát a mi szobrunkkal majd mi lesz? Különös világ! Különös világ! A dalköltőt ünneplik! A muzsikusz cigánynak szobrot állítanak! Valóban nem volna csodálatos, ha ilyen felfordulásokat tapasztalva megrepedne a hirhedt debreczeni vaskalap . . .

Azonban hunyorgatás ide, hunyorgatás oda, sőt még annak daczára is, hogy a meghívottak közül sokan, elsomorítóan sokan otthon maradtak és még annyi érdeklődést sem tanusítottak, mint a hunyorgató nagytiszteletű ur, — nagyjában és főbb részeiben a Pósa ünnepek sorrendjét mégis megállapították . . . De milyen unottan történt ez! Én Szávayt ügyeltem! Ő már csak igen jókedélyű költő ember; de ha a Basahalmon belől marad! Az ilyen avatag és nehézkes felfogású sivár lelkek között sóhajtva bucsuzhat el költészetének tündérligetétől.

Egyébként az értekezleten sok szó, majd azt mondom felesleges szó hangzott el, úgy hogy ezeket nem is említem, csak a jelenvoltak névsorát és a megállapodásokat közlöm az alábbiakban.

Kik voltak jelen?

Mint elnök: Oláh Károly tanácsnok szerepelt. Rajta kívül jelen voltak még: K. Tóth Kálmán, Szele György, Kiss Albert, Jánosi Zoltán ref. lelkészek, Karay Sándor, Jászay Rezső főgymnáziumi igazgatók, Fazekas Sándor főrealiskolai igazgató, dr. Csánki Viktor tanfelügyelő, Szávay Gyula kamarai titkár, Csóka Samu tanácsnok, Makó Lajos szinigazgató, Márton Imre ügyvéd, dr.

Kardos Albert, Husz Lajos, Gácsér és Solcz tanárok, Kovács János népiskolai felügyelő, Thassi Miklós ev. ref. tanító testületi elnök, és a sajtó két képviselője . . .

Sokan, nagyon sokan pedig, akiket ott szerettünk volna látni: — hiányoztak . . .

Hiába! Nem a költőknek termi virágait ez a föld!

Az ünnepek sorrendje.

Oláh Károly elnök bejelenti, hogy Pósa Lajos f. hó 27-én érkezik ide a feleségével. És a mesemondó estét f. hó 28 és 29-én tartja meg a színházban, felerészben a Dankó-szobrára, felerészben a debreczeni siktetéma iskola javára ajánlván fel a jövedelmet.

A költő pár fogadására és ünnepelésére vonatkozólag a következőket határozták:

1. Ha Pósaék délután érkeznek Debreczenbe, akkor gyermek sereget is vezérelnek elébe. E végből az összes iskolaszékeket felkérlik, hogy a gyermekeket hívják fel az önkéntes részvételre.

2. A Rácz Károly és Magyar-testvérek zenekara tiszteletből működik közre az összes Pósa ünnepek alatt. Még a színházban is ők hegedülnek.

3. Pósaék a közönség nevében Oláh Károly üdvözlí és a Csokonai-kör egyik elnöke is beszélni fog.

4. Pósaék K. Tóth Kálmán lelkésznel szállanak meg.

5. A 2-ik mesemondó este után vacsorát rendeznek a Pósaék tiszteletére.

6. Babérkoszorúról s a Pósa felesége számára csokorról is gondoskodnak.

7. A Makó igazgató által díjtalanul átengedett színházban délután 5 órakor kezdődnek Pósa előadásai.

8. A színházi jegyeket már hétfőn, a rendes árban, árusítják.

9. A dalköröket is bevonják.

10. A karzatot ingyen bocsátják bizonyos számú tanulók számára, akik tanítóikkal vonulnak fel oda.

11. Koszoruk nyújtására az iskolai intézetek, mint a felsőbb lányiskolákat is felhívják.

12. Az értesítés megszerkesztésével Szávay Gyulát bízták meg, a ki költői irással kicsinyeket és nagyokat egyenlőképpen hívogat a Pósa Lajos előtti hódolásra.

Végül megemlítjük azt is, hogy Makó igazgató tiz teli házra is fogadtást ajánlott! Mi boldogok leszünk ha ezen a két estén sikerül felmelegíteni Debreczenit . . . Persze ha Fedák Zsazsa a mesemondások szünetei között kánkánt járna: biztosabbra venénk mi is a sikert.

Ki akar sok pénzt

megtakarítani férfi-,
fiu és gyermek ruha
vásárlásnál? az ke-
resse fel

Gerő E.

ruha áruházat. DEBRECZEN,
piacz-utca 47., a Dréher sör-
csarnok kapuja mellett, (az
„Emke“ kávéházzal szemben.)

A Zilahy naivjának sikere.

— Főti Frida és a makói legény. —

A színészvilág egyik legkedvesebb naivja, Főti Frida most a Zilahy színtársulatánál Makón aratja babérait, hol a napokban nem mindennapi sikert ért el az „Ingenyelők” Kis Sárkájának szerepével. A közönség és a kritika egyaránt elismeréssel szól Főti kedves énekszámairól és eleven ötleteiről, játékaról, amelyekkel, hogy minő hatást ért el a karzat egyszerű publikumánál is, legjobban bizonyítja az alábbi levél, amelyet egy naiv makói legényke irt meg Kis Sárkához a következőképen:

Kelt levelem Makón.

Szép kedves nőnek tűnt fel a szeme a szemembe, jaj de fáj is a szívem rája, majd nem is látok szebbet nála. Szép szeméjibe csillagok ragyognak, csérje rózsátövéen aludtam az éjszaka.

Szeretett, kedves színésznő, igen nagyon el is bámultam rája, jaj de sokat is gondoltam rája, mert ritka íjet látni makóji lányba, de nincs is párja a szép makóji legénynek. De ugyis tudom, hogy nem sok gondja van én reám, de azért fogadja jó szívvvel levelem és ha van kedve viszonyozza bezárt levelem.

Szíveimből irtam, tanyaszám, járandó 14, kívánom szerelmét.

Szabó István.

Érdekes a levél melléklete is, amelyben elmondja, hogy mikor állhat vele szembe a színésznő.

Legérdekesebb azonban a címzés, amelyet ekképen adott le a lovag:

— Kis Sári Fürgéné nevelt leánya saját kezébe a Makóji Színházba.

Az aztán a posta ügyességét és szakértelmét dicséri, hogy vitték a levelet egyenesen Főti Fridához.

— Ujévi ajándékok megváltása.

A fűszeres és egyéb üzletekben az a szokás volt idáig, hogy az állandó vásárlóknak ujévkor ajándékkal kedveskedtek a kereskedők. Azonban, ugy látszik, ennek is vége szakad, ugyanis a következő meghívást küldték be:

Az ujévi ajándékok megváltását célzó kereskedők f. hó 25-én, vasárnap d. e. 1/2 11 órakor a kereskedelmi akadémia titkári szobájában gyűlést tartanak, melyre biztos megjelenését kérjük.

Debreczen, 1904. szeptember 20.

Félegyházi János. Kontsek Géza.

Tárgy:

1. A felajánlott összegek beszédese.
2. Azoknak a kereskedők nyugdíjalapjára és egyéb jótékony célra utalása.
3. Egyéb indítványok.

— **Debreczeni tanítók drágasági pótléka.** A debreczeni ev. ref. tanítók drágasági pótlékot kértek. A gazdasági bizottság foglalkozott a kérvénnyel és egyhangulag javasolja az egyháztanácsnak, hogy a nehéz megélhetési viszonyokra és az általános drágaságra való tekintettel a nős tanítóknak 200, a nőtlen tanítóknak és a tanítónőknek pedig 100 korona drágasági pótlékot adjon. Reméljük, hogy az egyháztanács eleget tesz a tanítók jogos és méltányos kérésének.

— **Játékból gyermekhalál.** Nagy csapás sujtotta Erős Jakab kávést. A napokban ugyanis négy esztendő: kis fiacskája, Erős Laczika, lóherealaku bádodgarabkával játszadozott; majd, mint rendesen gyerekek

szokták, a szájába vette és véletlenül le is nyelte a bádodgarabot, melyet csak a Röntgen sugarak segítségével lehet csak eltávolítani, nem is késlekedett a megijedt apa, kis fiacskáját még az napon felvitte Budapestre a Bródi-féle gyermekkorházba, hol Alapi egyetemi tanár meg is operálta a kis gyermeket. A műtét után nyugodtan jött haza Erős, mert azzal biztatták, hogy az teljesen sikerült s fia már túl van a veszélyen, de még főnt kell hagynia néhány napi gondosabb kezelésre. Azonban váratlan fordulat állott be, mert telefonon értesítették az idehaza aggódó szüléket, hogy a kis Laczika — meghalt. Erős Budapestre utazott.

— **Joghallgatók vivőköre.** A kollégiumi joghallgató ifjúság, hogy olcsóbbá és kedvesebbé tegye a vivást, vivőkört alakított. Az alakuló gyűlésen, amelyet Ifj. Ozory István hívott össze, mintegy hetven tag jelent meg csütörtökön délután két órakor a kollégium egyik termében, hol Ozory István ismertette a kör célját s szükségességét. A tagok havonta 6 koronát fizetnek s ez összegért vivőeszközöket is kapnak és hetenként, két órában oktatják őket a vivásra. Az új egyesület nagy lelkesedéssel foglalkozott meg is alakult.

— **Külföldön tanuló debreczeni diákok.** Ez év őszén többen hagyták el úgy a debreczeni öreg kollégiumot, hogy a külföldön folytatják tanulmányukat. A szénior utjáról már több ízben megemlékeztünk. Ujabbán értesültünk, hogy Hódy Béla és Kölcsey Sándor joghallgatók meg a berlini egyetemre iratkoztak be. Kónya Gábor és Kiss Albert végzett s kápláni vizsgát sikeresen tett hittanhallgatók, valamint Simon Imre volt esküdtiák pedig legalább két, félévénként más német theologia hallgatói közé akarják magukat felvétetni.

— **Koncz Ákos gyásza.** Koncz Ákos városi főlevéltáros, jeles író társunkat nevével együtt mély gyász sujtotta. Édesanyjuk özv. Balogh Sándorné született Mihálovits Ilona urasszony életének 75-dik évében elhunyt. A boldogult asszonyt ideiglenesen a Kossuth-utcai sarkterbe temetik el a Városi villa 2-dik szám alatti lakásról. E nagy gyászban mi is részvételt osztunk.

— **Városi haszonbérletek.** A mártort arverésen az Epres-kerti csaptsék bérletéért a 800 korona kikiáltási áron felül még 400 koronát ajánlott Burger nevezetű régi bérlő. — Horváth József bérlő pedig évi 200 koronát ajánlott meg a várad utcai sorompónál fekvő 1200 öles földterületért.

— **Meghaltak** özvegy Balogh Sándorné Mihálovics Róza görög keleti 75 éves magánzónő, Nemes Bálint ev. ref. 79 éves napszamos, Kozma József ev. ref. 3 éves gyermek.

— **Rendelet a borhamisítók ellen.** Annyi visszaélést követnek el a borkereskedők, hogy a kereskedelmi miniszter szükségét látta az eddig alkalmazott ellenőrzéseket megszigorítani és új módját is alkalmazni. A legtöbb hamis bort törköly segítségével készítik, mert így alig lehet a hamisítványt felismerni. Ezért utasítja rendeletileg a kereskedelmi miniszter az összes hatóságokat, hogy a kerületi biztosokkal szigorú fe-

lelősség terhe mellett irassák össze kerületenkint, hogy *ki mennyi* törkölyt termel és *kinek* adja azt el. Hogy mennyiben fog beválni ez új ellenőrzési módja a hamis bornak, majd elváltak?

— Hittanhallgatók becsületszéke.

A hittanhallgatóknak a főiskolai törvények szigorú előírására minden évben meg kell alakítani a becsületszéket, mely az egyes hittanhallgatók között netalán felmerülő becsületbeli ügyeket van hivatva elintézni. A becsületszékeknek dr. Erdős József theologiai dékán hivatalból elnöke, Kövér Árpád szénior pedig jegyzője. A becsületszék minden évlamról két-két tagot számlál. A csütörtöki közgyűlésen ez évre a negyedévesek közül Kiss Károlyt és Szabó Bálintot, a barmadévesek közül Baróthy Istvánt és Tóth Sándort, a másodévesek közül Váczy Ferenczet és Baán Istvánt, az első évesek közül Kocsis Jánost és Mikó Imrét választották meg becsületszéki tagokul. Csütörtökön alakult meg a Hittanhallgatók önképző köre is.

— Öngyilkosság az örökség miatt.

Sok minden kergetheti halálba az öngyilkosokat. Szerelmi bánat, méltatlan vagy igazságtalan bánásmód és ki tudna mindent sorba-számba venni? De a legtöbb öngyilkosság oka mégis csak az anyagi dolog, mely forgatható alakjában — pénz. Rác Zsuzsanna püspökladányi illetőségű, most debreczeni szolgáló leányt is ez kergette a halál elé. Kitudták az örökségből. Rác Zsuzsanna városunkban a Timár-utca 44. számú házában lakott, hol Deogárió László pénzügyőri biztosnál szolgált. A szerencsétlen leány csütörtökön reggel követte el az öngyilkosságot; pohárban feloldott négy fillér ára marólúgot ivott meg. Szerencsére idejekorán észrevették a házbeli, ugyanis figyelmesek lettek a konyhából a szobába behallatszó nyöszörgésre és a rögtön értesített rendőrségről kiküldött K. Szalay Béla kerületi orvos, ki Bardócz András rendőrhívtossal ment az öngyilkosság színhelyére, még nem késelt el a gyomormosással. A szép 21 éves leány most a közkörházban fekszik. Felgyógyulásában biznak.

— **Kubelik ajándéka.** Kubelik János hegedűművész, ki nevével Száll Máriánával Debreczenben időzik, N. L. nevű kir. táblai hivatalosolga beteg feleségének 100 koronát ajándékozott.

— **A lóköltők és a nagyszabadság.** Bodri Imre szentesi gazdát igen megkárosították a lóköltők a minapában. A debreczeni rendőrség főkapitányához érkezett hivatalos értesítés és megkeresés szerint egy 240, egy 300 és egy 200 koronás lovát kötötték ki a ménesből az ismeretlen lóköltők. Annyit azonban már megállapított a csendőrség, hogy cigányok követték el a lopást és a Hortobágy fele, alighanem Debreczenbe iparkodnak, hol most lesz október elején az őszi nagy vásár.

— Kitől való az ólom forintos?

Halász Balázs kabai lakos csütörtökön del előtt bent járt Debreczenben. Apró pénzre, mire volt-e szüksége, annyi bizonyos, hogy egy ropogós 20 koronás bankóval állított be Ugváry József henteshez, hogy váltsa fel azt neki. A hentes szívesen teljesítette az ismeretlen ember kívánságát, de hamarosan visszafordult a kabai Halász gazda és azt mondta, hogy az ezüstben kiadott 10 forintba egy ólom pénz is keveredett, tehát

cserélik azt ki jó pénzzel. Ungváry meg azt mondta, hogy a rossz pénzdarábot nem ő adta Halásznak s nem is cserélte ki az ólom forintost. Ezt az esetet azután Halász Balázs bejelentette a rendőrségen, de ott nem ülhetnek fel a bejelentésnek, mert azt a kabai ember sem tudja bizonyítani, hogy Ungváry adta volna neki az ólom forintost. A rendőrség vizsgálatot indított ez ügyben.

— **Szüreti ünnep.** Molnár József táncztanító szüreti ünnepet rendez f. hó 24-én a Margit-fürdő disztermében. A sorrend és a pástorszemélyzet az estélyen lesz bemutatva.

x **Örömhír tüdőbajosoknak.** Sok fáradtság után a vegyi iparnak sikerült oly gyógyhatású szert találni, melyet méltán nevezhetünk a tüdőbajok gyógyszerének. A „Sirolin” kellemes szagú és ízű szirup, mely teljes ártalmatlansága mellett kiváló gyógyhatással bír. A szernek már rövid használat után szűnik a köhögés, kevesbedik a köpet, mulik az éjjeli izzadás és mellfájás javul az étvágy és a testsúly gyarapodása észlelhető.

x **Letzter József** fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piacutca 44. Dr. Ujfalu-ház. Állandó fényképiállítás a műterem kapubejáratánál lévő

x **Uj! Kézi szőlőprés,** melyvel mindenki házilag készíthet mustot, darabja 90 kr. Mentze Henrik ujdonságok áruházában.

x **A legjobb solingeni szobkészek,** ollók, borotvák, borotváló készülékek, haj- és szakálnyíró gépek igen olcsók **Mentze Henrik** ujdonságok áruházában.

x **Olcsó és szép szőlőmosók érkeztek Mentze Henrik ujdonságok áruházába.**

TÁVIRATOK.

Egy földbirtokos titokzatos halála.

Nyitra, szeptember 22. Lapunk másik helyén már foglalkoztunk Grósz nyitrai földbirtokos titokzatos halálával. A késő éjszaka folyamán újabb értesülésünk érkezett, a mely szerint a gyilkosság mind titokzatosabb lesz. A hatósági vizsgálat semmi fontosabbat nem tudott megállapítani, mivel az áldozat évek óta nem érintkezett bizalmasabban. Senki sem tudja megmondani, hogy mi hiányozhat lakásából. A meggyilkolt szobájában nagy rendetlenség van, de meglehet, hogy már évek óta így lakott. **A nyakan erős és véres horzsolás van, mely az orvosok véleménye szerint stranguláció eredménye.** Egy vastag zsinort találtak ágya alatt. Legvalószínűbbnek látszik az a feltevés, hogy Grósz, ki pederasztikus volt, magával hozott este valami sihedert, ki azután megfojtotta őt. A hullán csak ing és uszónadrág van, mert Grósz nagyon zsugori ember volt és nagyon szegényesen öltözködött. Vagyonát százezer frtra becsülik, melyet nagyrészt bankokban helyezett el és a betéti könyvecskét eldugta, úgy hogy ezek hiánya nem konstataható biztonsággal. A szoba kulcsa frissen van olajozva. Lehetséges azonban az is, hogy Grósz gutaütésben halt meg és a zsinor csak véletlenül van mellette, a horzsolás pedig mástól ered. A hatósági jegyzőkönyv semmi bizo-

nyosat nem tartalmaz. A rendőrség nyomozása eddig nem vezetett eredményre. A legújabb jelentésünk szerint Grószt már fel is boncolták és az orvosszakértők megállapították, hogy **Grósz gyilkosságnak esett áldozatul.** A bíró a kikutatott lakásban 22 takarékpénztárt könyvet talált 108,000 korona értékben.

Különös villámcsapás.

Torda, szeptember 22. Tordáról egy különös villámcsapásról jelentenek. A dél-után folyamán eső esett és a felhős égről villámcsapott le a Kiss Árpád tordai polgár házára. A menyezet közepét átszakítva a szobapadlóján robbant szét a villanyos erő, mely a házban jelenvoltakban semmi kárt nem tett, csupán a vakolatot verte le a falról. Azonban annál különösebb, hogy ugyanez a villám a szomszédháznak a falát kiditötte és a házat fel is gyújtotta.

Törvény javaslat a sztrájkok ellen.

Budapest, szeptember 22. Hieronymi kereskedelemügyi miniszter a ma tartott minisztertanács elé törvényjavaslat tervezetet terjesztett be a sztrájkok megrendszabályozására.

Az olasz borvám.

Budapest, szeptember 22. Az új Olasz borvám szerződés szerint a vonaton szállított borokért a régi vámokat kell ezentul is fizetni. De a tengeren és Magyarországon hozandó olasz borok után métermázsánként **60 korona vám fizetendő** az új szerződés életbeléptetésétől.

Lónyai grófné Párisban.

Páris, szeptember 22. Lónyai grófné tegnap ide érkezett és rögtön levelet írt Lujza hercegnő testvérének, hogy a Bristol szállodában látogassa meg. Lujza még az nap felkereste Lónyai grófnét.

Agyonütötte a számadóját.

Kecskemét, szeptember 22. Lázár Lászlót, a bugaczi pusztá öreg számadó gulyását Hercsey Mihály 20 éves bojtárja agyonütötte. A gyilkos gulyásbojtárt elfogták és átadták a csendőrségnek. Lázár László a bugaczi pusztá legjellegzetesebb öreg fia volt, ki még személyesen ismerte az alföldi betyárvilág legrettegettebb hőseit. A gyilkos bojtár boszuból verte agyon az öreg gulyást.

Az orosz-japán háborúról.

(Távirati tudósítás.)

Nagy csata Port-Arturnál.

Dalny, szept. 22. Port-Arturnál tegnap nagy csata volt. A japánok általános rohamot intéztek a Rikvasán erőd ellen. **Az első és a második rohamot az oroszok visszaverték.** Ekkor újabb rohamot parancsoltak s rettenetes golyózáport közt a japánok elfoglalták az erődöt. A japánok vesztesége 2000 ember. Az oroszok szintén nagy veszteséggel vonultak vissza.

Kuropatkin védállása Mukdennél.

Szent Pétervár, szeptember 22. A csár Kuropatkinnek utasítást adott, hogy Mukdent politikai okokból még egy ideig védelmezze, azután majd visszavonulhat Tielingbe.

Liszt és lőszer csempészet Port-Arturba.

London, szept. 22. Csifuból jelentik, hogy újabban ismét sikerült egy hajónak körülbelül hatezer tonna liszttel és muni- czióval Port-Arturba eljutnia. A port-arturi lakosság ujjongó örömmel fogadta a hajót.

Az orosz-hajóhad kitörése.

London, szept. 22. A Reuter-ügynökség teljesen megbízható forrásból értesül Sanghaiból tegnapi kelettel a következőkről: A port-arturi orosz hajóhad el van tökélve, hogy a szakadatlan ágyuzás dacára kitör e héten, hogy semleges kikötőbe meneküljön.

Port-Artur védőszelleme.

London, szeptember 22. Egy kereskedő érkezett ide Port-Arturból s azt beszéli Stössel tábornokról, hogy **ő Port-Artur védő szelleme.** Nappal teljes hadidiszben jár a katonák között, a csüggedőket beszédeivel buzdítja, sokszor a legnagyobb veszedelem torkába is belesodródik a katonák között. Éjjel egyszerű barna ruhában van. Port-Artur különben éjjel igen csendes, a lakosság nem mer lakásából kibujni, mert minden pillanatban tart a bombarobbanástól, mert az óvárost a japánok bombái már teljesen romokba temették.

Elfoglalt erősség.

Tokió, szeptember 22. (Reuter.) Még nem erősítették meg, de hírül adják, hogy a japánok Port Arthurnál Kuropatkin nevét viselő erődítményét elfoglalták és az oroszoknak az erősség visszafoglalására irányuló, többször megismételt támadásait a japánok sikeresen visszaverték.

Törvénykezés.

Agyonlőtte a feleségét.

A párisi jobb köröket élénken foglalkoztatja most Pierre Frigyes mérnök esete, aki három évvel ezelőtt nőül vette Vernier Jakab vagyonos fűszerkereskedő Róza nevű feltűnően szép 18 éves leányát, akivel 80.000 frank hozományt kapott. Ennek az összegnek felét adóságainak kiegyenlítésére fordította, a megmaradt 40.000 frankkal pedig a játéktérmekekben kísérlett meg szerencsét; azonban a szerencse elfordult tőle és alig 2-3 hónap múlva ismét ott tartott ahol a házasság megkötése előtt volt, tudniillik nyakig megtelt az adóssággal.

Pierre Frigyes egyik napon feldult arccal, sápadtan jelentkezett a rendőrségnél, ahol nyíltan bevallotta, hogy **a feleségét éjjel agyonlőtte mert egy találgatás tettenérte.** Tanu erre az inasa, meg a házmaster. Az ügyeletes rendőrtisztviselő nyomban letartóztatta az önként jelentkező mérnököt és hitvesgyilkosság miatt megindult ellene az eljárás.

Pierre az elnök kérdéseire elmondta az esetet és megható színen esetelte lelkiállapotát, mikor látta, hogy imádott felesége, akivel gyöngéden hánt, rutul megcsalta. Ideges, hirtelen természetű ember, aki a kritikus pillanatban nem tudott uralkodni magán.

Később kihallgatták azt az embert is, akivel az agyonlőtt asszony a házasságtörést elkövette. Bonninent Vilmos tőképénzes vallomása döntő volt a vádlott sorsára. Ez a tanu előadta, hogy ő a vádlottal a játék-

teremben ismerkedett meg. Pierre gyakran kért tőle kisebb-nagyobb összeget kölcsön, elvitte őt lakására és nagyon szívesen látta, hogy Bonniert feleségének udvarol.

Az asszony mindig nagyon idegesen fogadta őt, kijelentette, hogy csak az urát szereti és nincs a világon az a kincs, a miért a hitvesi hűséget megszegje. Bonniert látva, hogy az asszony vonzalmát nem nyerheti meg, látogatásaival felhagyott, ami a férjet bosszantotta, mert nem volt alkalma és oka a kölcsönkéréseket folytatni. Hogy milyen jelenet folyt le a férj és feleség közt, azt nem tudja, tény azonban az, hogy a kritikus estén is maga a férj küldte őt a feleségéhez, aki kisírt szemekkel fogadta, de nem panaszkodott. Már éppen távozóban volt, mikor Pierre revolverrel a kezében berohant, a boldogtalan asszonyt agyonlőtte, azután kirohant a szobából.

E váratlan fordulat után az esküdtek egyhangulag bűnösnek mondták ki Pierret a gyilkosságban, mire a törvényszék a vádlottat életfogytig tartó kényszermunkára ítélte.

Ahány tanu, annyiféle vallomás.

Éz az ítélet.

Tegnap lapunkban részletesen megemlékeztünk az alsójózsai korcsmai verekedésről, melynek áldozatai *Iván János* és *Czakó Ferencz*.

Ma a védőbeszédre került a sor, dr. *Ábrahám Dezső*, dr. *Ballay Béla* és dr. *Kovács József* voltak a védők. Majdnem dél volt, mikor az esküdtek visszavonultak és két órai tanácskozás után kihirdették az ítéletet.

Virágh Józsefet hét és fél hónapi, *Tóth Lajost* hat hónapi börtönre, *Sári Gábort* és *Nagy Lajost* pedig három heti fogságra és valamennyit pénzbüntetésre, 600 korona kártérítésre és a költségek megfizetésére ítélte a kir. törvényszék. Az ítélet jogerős.

Nagy raktár

**Szőnyeg
Függöny
Butorszövet
Linoleum
Bőrvászon
Ágy- és Asztalterítő
Flanell takaró
Pokrócz
Paplan és Matraczokból
Donogán és Somossy**

Kunz József és Társa utódai cégénél
DEBRECZEN, Kistemplom-bazár.

Ócska épület anyagok.

Piacz-u. 61. sz. alatt lebontott épületből kikerült igen jókarban levő

épület anyagok

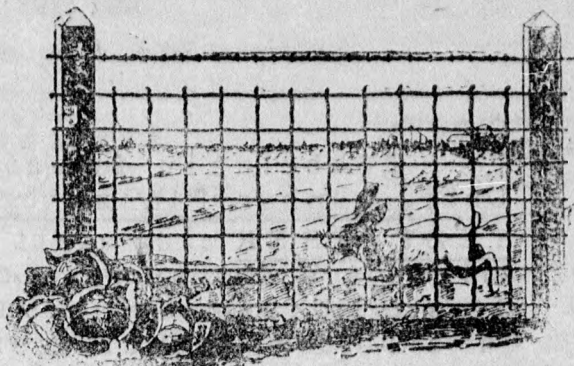
ajtók, ablakok, épületfak, cserepek stb. **olcsón eladó.**

Értekezhetni ugyanott **Sipos Bálint** vállalkozóval.

Vadkárok ellen!

Bámulatos olcsó kerítések!

Szőttermelők figyelmébe!

Mezőgazdák figyelmébe!

Haidekker Sándor

sodronyszövet-, fonat- és kerítésgyára

BUDAPEST, VIII., Üllői-ut 48. szám.

Ajánlja kizárólagosan szabadalmazott

Hungária sodronyfonatát

mint a legcélszerűbb és legolcsóbb kerítési anyagot, mely előnyeivel fogva följúl minden eddig alkalmazott sodronykerítést. Ezen, a szőlő- és mezőgazdaságra nézve rendkívül fontos találmány előnye: **Olcsóság!**

Horganyozott vassodronyból (nem kell befesteni):

körülbelül 5 centiméter lyukbősséggel:

Készletben: 1 és 2 méter magasságban valamennyiből, 1-50 méter magasságban 2-2, 2-5 és 2-8 mm. dróterősségekből

Sodronyerősség mm.: 1-2 1-4 1-6 1-8 2-0 2-2 2-5 2-8 mm.

Ár □-méterenkint fillér: 40 48 56 64 72 86 100 120 fillér.

Körülbelül 3×5 centiméter (hosszukás) lyukbősséggel:

Készletben: 1 méter magasságban valamennyi dróterősségben.

Sodronyerősség mm.: 1-2 1-4 1-6 1-8 2-0 2-2 2-5 2-8 mm.

Ár □-méterenkint fillér: 58 66 74 82 96 110 130 150 fillér.

Csomagolásért, főládásért és kezelés költségeit számított □-méterenkint 1 fillért, de egy küldeményről legulább 50 fillért.

Célszerűség: A fonat elegendő sűrű lévén, még apró baromfi áthatolását is megátolja; felső és alsó szélei pedig tüskések, tehát az átmászást is megnehezíti. A fonat esavart szálai — mint vékony sodronykötelek — a kerítés hosszirányában futnak, mi által nagy az ellenálló képessége; a keresztirányúak pedig hullámosak, a szálak összezúszása tehát ki van zárva.

Könnyű kezelés: Kézszel meghuzva, egyszerűen a faduczhoz szegőzhető, horganyozott kettős szeggekkel, a fonat sima és feszes marad. Nagy előnye a fonat feszesége, a mi lehetővé teszi azt, hogy a fonat bármikor ismét leszedhető és más helyen ismét fölérősíthető. A fonat összekuszálódása ki van zárva. Feszítősodronyok, csavarok stb. alkalmazása fölösleges. A fonat fölött egy-két sor tüskés sodrony alkalmazva, a kerítés tetszés szerint megmagasítható. A tüskés sodrony méterenkint ára 6 fill. Számos elismerőlevelél áll rendelkezésre.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. Jutányos, pontos és gyors kiszolgálás.

6862. Tkv./1904.

Árverési hirdetmény kivonata.

A debreczeni kir. törvényszék mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a debreczeni első takarékpénztár végrehajthatónak Balogh Andrásné sz. Sebestyén Juliánna végrehajtást szenvedő elleni 6000 kor. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtsi ügyében a debreczeni kir. törvényszék (a debreczeni kir. járásbírósg) területén levő, a debreczeni 6107. sz. tjkvben A + 1. rsz. 5675. nrsz. alatt foglalt ingatlanra az árverést 1600 kor. utóajánlat után megígért kikiáltása arban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1904. évi október hó 5-ik napján délután 3 órakor a kir. törvényszék árverési termében (földszint 13. sz. ajtó) megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól eladatni nem fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 145 k. 34 fillért készpénzben, vagy az 1881: LX. tetz. 42. § aban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. § aban kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. tetz. 170. § a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt atszolgáltatni.

A kir. törvényszék mint tkvi hatóság. Debreczen, 1904. augusztus hó 9.

Bolváry I. Lajos kir. tsz. bíró helyett:

Kelemen, kir. tszéki bíró.

Kereskedők, Kereskedő segédek, Kis-kereskedők,

kik ügyes-bajos dolgaikban, u. m.: adó, tőzsde, italmérés, hadmentesség, viteldijak, illetek, díjszabásokban tanács nélkül saját tájékozottságukra vannak utalva, saját érdekükben rendeljék meg a **Magyar Kereskedők Zsebnaptárát** 1905. évre. Ara 2 korona (bélyegben is beküldhető.) Tartalmazza az alkalmazottakra vonatkozó törvényeket és értelmes magyarázatokkal felsorolja a kereskedőket érdeklő összes törvényeket és hasznos tudnivalókat. — Cím: **Nagy Sándor** nyomdaigazgató Pécs.

KOCH TESTVÉREK

DEBRECZEN,

PIACZ-UTCZA 51.

== CSANAK-HÁZ. ==

Többoldalú felszólításnak készséggel eleget téve, Debreczenben (Piacz-utca 51. sz. a. a Csanak házban) KOCH TESTVÉREK cég alatt f. hó végén budapesti főüzletünk mintájára egy a mai kor igényeinek megfelelően berendezett fióküzletet nyitunk, mely cégünk egyik beltágjának, Koch Arthur személyes vezetése alatt fog állani. Férfi-, fiu-, leány- és gyermekruhák állandóan dús választékban, a legújabb divatnak megfelelő kivitelben nagyon jutányos, de kizárólag szigorúan „Szabott árak” mellett adatként el.

Külön mérték-osztályunkra kiváló gondot fordítunk. Angol és skót kelmékből, budapesti műhelyünkben a legkényesebb igényeket kielégítő ruhák a legrövidebb időn belül készülnek.

Tisztelettel kérjük, sziveskedjék bennünket ruhaszükségleteinek beszerzésénél b. rendelésével megtisztelni; mindenkor igyekezni fogunk a cégünk irányában fennálló általános bizalomnak minden tekintetben megfelelni.

Kiváló tisztelettel
KOCH TESTVÉREK.

Apró hirdetések.

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Egy szoba, konyha hozzá tartozékkal kiadó. Csapó-utca 29. kereszt épületbe.

Egy uri divatüzlet teljes berendezése olcsón eladó. Értekezhetni Kálnai Lipótnál Csapó-utca sarkán.

Két szoba, konyha József k. h. u. 21. szám alatt kiadó.

Üzlethelyiséget keresek november elsejére, esetleg január elsejére Hungari-kavéháztól Hunyadi utcaig Czim a kiadóban.

Használt vetőgépek, teljesen kijavítva minden nagyságban felelőség mellett a legolcsóbb árban előnyös fizetési feltételek mellett kaphatók. **Rámer Sándor nagytrafik udvar,** Piacz u. 26. Ugyanott vetőgépek kölcsön is kaphatók.

Trágya eladás. A debreczeni méntelepnél átlag 200 ló után összegyűlemlő trágya készpénzért vagy alomszalmaért eladó. Bővebb tájékoztatást nyújt a ménteleposztály parancsnokság.

Debreczeni első elektrotechnikai vállalat távbeszélő és távjelző berendezésekre, villamhárítók, villamvilágítás és erő átvitelre, villamos jelzőtelepek, tűzjelzők, vizállásmérők. Elvállal mindennemű az elektrotechnika szakába vágó berendezéseket és javításokat **Földvári L.** Kossuth-utca 1. szám az udvarban. — Telefon szám 168. Távbeszélő és táviró építéshez szükséges mindennemű készülékek és anyagok, valamint gyógyászati, physikai készülékek és telepek raktára.

Darabos-utca 57. sz. a. ház, mely évente 1500 kor. lakbért jövedelmez, jutányos árban eladó.

Széna és szalma

Savanyu lószéna, osztr. marha széna, szemhosszu szalma, szóró- és takarmány szalma vagon számra kapható

Bruder Taussky

— Bécs II., Praterstrasse 15.

Kívánatra ajánlatok állomásra szállítással.

Iskolás fiúk és leányok

részére

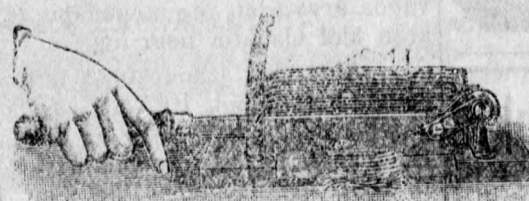
kész **fehéneműek,**
chiffon ingek, gallérok,
kézelők, nyakkendők,
zsebkendők, harisnyák,
p a p l a n o k, matraczok-
flanel-takarók

olcsón szabott árakhoz kaphatók:

Szabó Lajos fiai cégénél
Debreczen, Rózsa-tér.

Világújdonság!

Minden háztartásban nélkülözhetetlen a

„MENAGE” laskavágó-gép,

mely a képzelhető legvékonyabb leveslaskát és minden más alaku laskát teljesen egyenlő nagyságban, gyönyörű, tetszetős formában vágja.

Uj, hasznos és érdekes konyha szerszám.

Kapható minden jobb vaskereskedésben és a gyárosnál

Holländer Józsefnél — KOLÓZSVÁR, —

Hosszu-utca 15. szám.

Ára 7 korona 50 fillér.

Honi ipar!

Magyar szabadalom
31.015. sz.

Minden művelt állam-
ban szabadalmazva.

Ára 7 korona 50 fillér.

Ára 7 korona 50 fillér.